

בהמה המקשה פרק רביעי חולין

ס.

עין משפט
נר מצוה

יא א מיי פ"ב מהלכות
צבות הטומאה הל' ט;
יב ב מיי פ"ה מהלכות
מאכלות אסורות הל' יב
סמך לאזין קלב טוש"ע י"ד
ס"י יד ט"ף ה;
יג ג מיי פ"א מהלכות
תמורה הלכה טו;
יד ד מיי פ"א מהלכות
מאכלות אסורות הל' י
סמך לאזין קלב טוש"ע י"ד
ס"י יד ט"ף ה;

ותבעי דך קדשים קלים בירושלים. רב מנוגה הוה מיבעי ליה
צעזרה משום דחשיבה מחיזה יותר אפי' לענין שחיטת
קדשים קלים ומיזה צנולד כולו צעזרה לא קא מיבעי ליה דפשיטא
דטעון שחיטה: **דארתא** אבן פקועה דכוותיה. שיש צו איסור וילא
נחד לבז: **אן דלמא** תרי איסורי
אמרינין. ולאו דוקא תרי (פ) איסורי
אמרינין דליכא נמי איסור גיד הנשה:
תליתא לא אמרינין. תימנה מאי
קמיבעיא ליה והא ק"ל

(לעיל דף טז.) זיה זיה גורם מותר:
אלמא א"ר יוחנן השוחט בהמה
ומצא בה דמות יונה אסור

באביהא בעינין פרוסה וליכא. נראה
דוקא נקט דמות יונה שהוא אסור
גם כשילא לאזרי העולם לפי שאינו
מתקיים אצל מלא דג צהמה גמורה
שראו להיות מותר ורגליה רגלי יונה
או שאין לה רגלים כלל מותרת דלא
ממעט ר' יוחנן מידי שראוי להיות
מותר כשילא לאזרי העולם דהיה
חשיב כמפרסם פרסה להיות יותר
דשחיטת אמו כמו שחשוב כמפרסם
פרסה כשילא לאזרי העולם דלא על
חנכ תפסי ר' יוחנן דמות יונה ולא
נקט עובר שרגליו דמות יונה או
עובר שאין לו רגלים וכי פריך קלטע
דמעמי אמו לתסר אליצא דרבי שמעון
דוקא פריך דאסר ליה כשילא לאזרי
העולם כדפרישית לעיל:
תמכר

דעלמא נמי א דאמר רב משרשיא לדברי האומר חוששין לזרע האב בן
פקועה הבא על בהמה מעלייתא הולד אין לו תקנה לא צריכא דאזל אבן
פקועה דכוותיה מאי אבר מוליד אבר וחתיך ליה ושרי או דלמא מבלבל
זרעיה הדר אמר פשיטא דמבלבל זרעיה דא"כ סומא יולד סומא וקיטע
יולד קיטע אלא פשיטא דמבלבל זרעיה והכי קמיבעיא לן בהמה בעלמא
לאו מכה חלב ודם קאתיא ושריא הכא נמי לא שניא או דלמא תרי
איסורי אמרינין תלתא לא אמרינין ולמאן אי לרבי מאיר איסור חלב ודם
איכא איסור יוצא ליכא א א לרבי יהודה איסור יוצא איכא איסור חלב
(ודם) ליכא א דתנן (ה) גיד הנשה נוהג בשליל וחלבו אסור דברי רבי
מאיר רבי יהודה אומר אין נוהג בשליל וחלבו מותר אלא כל מכה לא
אמרינין דשרי והכי קמיבעיא לן מהו לגמוע את חלבו חלב דעלמא לא
כאבר מן החי דמי ושרי האי נמי ל"ש או דלמא התם אית ליה תקנתא
לאיסוריה בשחיטה הכא גלות ליה תקנתא לאיסוריה בשחיטה תקינו:
חותך מעובר וכו': מגולן דכתיב יוכל בהמה מפרסת פרסה וגו' בהמה
בהמה לרבות את הולד אלא מעתה ימירו בו אלמה (ו) תנן אגו ממירי
לא אברין בעוברין ולא עוברין באברין ולא אברין ועוברין בשלמין ולא
שלמין בהן אלא אמר קרא יוכל בהמה לרבות את הולד אי הכי אפילו
מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות ומן הכליות אסור באכילה אותה שלמה
ולא חסרה אלא מעתה השוחט את הבהמה ומצא בה דמות יונה תשתי
אלמה (ז) אמר רבי יוחנן ה' השוחט את הבהמה ומצא בה דמות יונה אסור באכילה
בעינא

איסורי
אברין כו' כלומר לא אברין דבהמה קדשים בעוברין דחולין ולא עוברין דחולין
בשלמים ולא שלמים באברין ועוברין. כלומר אם היה בהמה קדשים מעוברת ותחת מן העובר שבמעייה ורצה להמיר אותה
עובר חסר העובר והאבר שנתן ממנו בשלימין עוברין דחולין אין יכול להמיר ולא עוברין שלימים דקדשים עובר חסר
וכמה שנתן ממנו לפי חשבו בהמה על הכל: אלא אמר קרא כל בהמה לרבות את הולד. כלומר לא תימצא בהמה
בהמה דאזני חשב בהמה האבר ועובר אלא אימא כל בהמה לרבות את הולד והכי אף דרשין לן בהמה האכלו: אי
הכי אפי' חותך מן הטחול. כלומר אפי' חותך מן הטחול ומן הכליות וכו' (ה) הוא ובהמה מותר באכילה אלמה תנן מן
הטחול ומן הכליות אסור באכילה כלומר בהמה (ז) השוחט את הבהמה ומצא בה דמות יונה תשתי: אלא מעתה השוחט את הבהמה
ומצא בה דמות יונה תשתי. השתא דאמרת כל בהמה האכלו מצא בה דמות יונה תשתי:

זה הכלל משנתנו היא: **דבר שאינו גופה**. אלא מן העובר ונמלא
צמחה מותר: **לאסויי מאי**. אי חותך מן העובר נמצא ליה אלא לאו
לאסויי כה"ג דנשאר מיעוט העובר צפנים ורובו יאל מחומך: **לאסויי**
קוטע. אפי' הנמצא שלם צמעי פרה: **הויא עובר**. של שלמים את
ידו צעעת שחיטת אמו צעורה: **מהו**.

ליות לו חומת העורה מחיזה להמירו
צחיטת האס: **ונצעי** לך קדשים
קלים בירושלים. גנון עובר שלמים
שהוליך את ידו בירושלים והחזירה
והכניסה לעזרה ושחטה ותבעי לך
אליצא דמי' יש ליה לאזריס ולא
מניחא חורה מי מניחא ליה חומה דלא
ליהיז צטר צדה דהא חומת העיר
הויא מחיזה לקדשים קלים וליכא
לאוקמא צעושה שלמים בירושלים
והויא העובר את ידו לחוץ דל"כ אף
הבהמה אסורה משום שחט קדשים
בחוץ: **אמו הוא**. ולא חומה: **מי**
מטרף סימן ראשון לסימן שני
גרסינן. והכי מיבעי ליה סימן ראשון
כשנשחטה בעוד אבר זה צמחה היה
צא להמיר אף בצלילה ומשיאל אין
מתכן סימן שני צא עז אבר זה
אלא לטערו מידי נבלה כדלמך (לעיל)
וחכ"א מגע טרפה שחטה מי מטרף
סימן ראשון שצא לו לטערו ולהמיר
עס זה שאינו צא אלא לטערו והועילו
מיהא לטערו והואיל וזניחה שוין כדך:
או. דלמא כיון דיש חילוק צניחה לא
מטרף ראשון שהוא נשחט לפני
צדדים עס השני שאינו אלא לטערו
מידי נבלה ואין כאן שחיטה שלמה
לטהרו: **אס מטרף סימן ראשון לשני**
לטהרו. כל העובר והצמחה
ולא אמרינין שחיטה חלוקה היא ואין
שחיטה לא צו ולא צו לא תועיל
לאצר לטהרו מידי נבלה: **מהו לחוש**
לזרעו. על עובר זה שהוליך ידו
ונשחטה אמו והולידהו וכו' וגדל וצא
ועצמה והוליד מהו שיהא אבר
כיוצא צו הנולד ממנו: **אפי' צן פקועה**
דעלמא. שלא הוליך את ידו וגדל
והוליד נמי אסור כל הולד: **דאמר רב**
משרשיא לדברי האומר חוששין לזרע
האב. חנניא הוא צאטמו ואת צנו (לקמן
עמ): **אין לו תקנה**. משאז אצוי אין
טעון שחיטה כדמנן צממני' (ס"ד פ"ג ע"ג).
וכה"א שחיטת אמו מנתהרמו ומלד אמו
טעון שחיטה וסימניו אינן סימנין דהא
פליגה כשחוטין דמו ואי נמי ה"ל צר
סימן א' וצהמה לרביה רוב שנים: **אנן**
פקועה דכוותיה. דאין (י) הולד טעון
שחיטה אלא משום חד אבר והוא אבר
לא מתמרי צמחט דלא שחיטה היא
(י) ונתן ליה האי אבר ושרין: **מגולן**

זרעיה. וימתך כל הולד משום אותו אבר ולתיצא דמניא קצעי לה: **לאו מכה חלב** דס. של אצוה קאתי שאף החלב והדס הולידו: **מרי איסורי**
אמרינין. דשרי אצל חלב ודם ויואל לא: **וגמאן**. איכא תלתא: אי לר"מ. דאמר אסור חלב נוהג בשליל דלקמן: **איסור חלב** דס איכא **איסור**
יולא ליכא. דהא לר"מ אפי' מה צפניס טעון שחיטה דקמני מתימין (ס) ומלא דה צן טעשה חי טעון שחיטה הלכך ה"ל כשאר צהמה: **ואי**
כר' יהודה. צר פלוגמיה דאמר אין טעון שחיטה מה צפניס ואיכא איסור יולא שאין לו הימיר איסור חלב ליכא: **נוהג בשליל**. גיד הנשה וחלבו של
שליל אסור: **אלא**. הא לא קמיבעיא ליה דכל מכה לא אמרינן דלימך שחט אסור: **אס חלבו**. אס נקבה היא וילדה והרי היא חולבת
חלבה מהו צמחה והיינו לזרעו דקלמך שאין חלבו צד עד שחט. **צהמה צנהמה**. שדיש בהמה דרישא אצהמה דסיפא דריוס הכי צהמה
הנמצאת בצמחה תאלכו: **אלא מעסה**. הואיל ושליל קצעי צהמה: **שיתור**. אס דביא צהמה חולין אלא צהמה קדשים מעוברת ואמר לזו זו תמורת עובר
של זו תמא תמורה דהא גצי תמורה צהמה כמי (ויקרא מ) ואס המר ימיר צהמה צנהמה: **אין ממירי**. כלומר אס המיר אין מומר דכל ממירין
דממורה דיעבד הוא כדלמך דשמעתיא קמייחא דפרקא קמא (לעיל ג). **לא אצרינן צעוורינן**. אצר צהמת חולין זו תמורה חמת עובר צהמת קדשים
זו: **ולא עוברין חצרינן**. עובר צהמת חולין זו תמורה צהמה של צהמת קדשים זו: **ולא עובר ואצר צלמים**. אלמא לאו צהמה מיקרו: **אלא**.
לאו מצהמה נפקא אלא מכל נפקא והכי דריש כל מפרסת פרסה צהמה תאלכו כלומר כל אשך תמאן צהמה חלול: **חוסה תאלכו נפשיא שלמה**.
חלול כל הנמצא צמחה אצל כשהיא חסרה שהנמצא צמחה גמולה הוא שנסקר ממנה לא תאלכו הנמצא: **אלא מעסה**. דלמא כל צהמה:

(א) לעיל ב"ב (ג) לקמן ע"ה;
(א) ג'ל דמניא (ד) (חולין פ"ט)
(ה) (חולין פ"ט) לקמן ע"ה;
(ב) (חולין פ"ט) לקמן ע"ה;
(ג) ע"ה מה"מ מ"ש כאן
(ד) ע"ה מה"מ מ"ש כאן
(ה) דבר רש"י (ט) ודף ס"א;
(ו) (רש"י) (י) ש"ל.

תורה אור הש"ס

1. וכל בהמה מפרסת
פרקה ושיעטת ששע שתי
פרסות מעלת גרה בהמה
אתה תאכלה: דברים י' ו

הגהות הב"ב

(א) נמי דמן טוב שכלל
לכ"ל וזבחי גיד הנשה נתקן:
(ב) תוס' ד"ה א"ל וכו' ללא
דוקא מיר דלמא נמי כלל
ותקף איסורי אמרינין נתקן:

הגהות מהר"ב

א נמי א"ר יהודה אסור
יולא איכא איסור וכו'. וכו'. כי
ר"ל מחווינו למנוח דליכא
איסור מלא לר"ה אכל איסור
דס איכא ודמנן לקמן דף
ע"ד ע"ה קורעי ומוליא את
דמי ושה"ש נגמלא ח"ו
כדלמך מן שדקמך רש"י
ד"ה וכו' וכו' יהודה וכו'
איסור מלא ליכא ע"ל דוק
ולא רש"י לפרש אליצא
דלמא כ"י יוחנן עס ע"ד
ע"ז דלף הממיר מכללו חסר
דנמו:

רבינו גרשום

זה הכלל דבר שגופו אסור
כלומר כחלה תנן חותך
מן העובר שבמעייה מותר
באכילה כל האבר והעובר
למה לי למיחני שאינה
גופה מותר לא לאייתרו
כי היא גורגא דכ"ה א"ת נ"א
מחוקן וקתיני מותר: ותבעי
לך קדשים קלים בירושלים
כלומר פרה של שלמים
שפקעה ליה שרשיא עובר
את ידו או האבר מותר
אם לאו: מי מצטרף סימן
שני לסימן ראשון דמי
כמי שהוציא לאחד שחיטה
ואצפ"ס שאין מותר באכילה
טעון מידי נבלה דשחיטת
אמו שמתרה לאו:
ק"ו אם הועיל לו סימן
שני לסימן ראשון כלומר
כלא יוצא שחיטת אמו
מטהרתו באכילה לרבנן
כדלמך במתינין לא יועיל
לו לטהרה מידי נבלה ביצא:
מהו לחוש לזרעו. כלומר
הוציא עובר את ידו והחזיר
ושחט אמו דאמרינן אבר
עצמו אסור והוציא את ידו
והוליד בהמה אחת מהו
לחוש לזרעו דמה שאבדו
אסור משום יוצא כן אביו
של זרעי יוצא אסור אם הימין
הימין ואם השמאל השמאל.
דאמר רב משרשיא לרבי
האומר חוששין לזרע האב
כו' חנינה לזרע וכיפריא ליה
חודשית לזרע האב כפיק
אותו ואת בנו: כן פקעה
האב על הבהמה. כלומר דבן
פקעה יתור בשחיטה אמו
אפי' גדול וסימניו של קנה
ונגריגות אין חושבין סימנין
אלא כשהן חן החשבין וולד
שלו מצד אמו צריך שחיטה
דאמו בהמה מעלייתא היא
והוא אין לו סימנין לשחוט לפיכך אין לו תקנה לולד. לא צריכא דאזל אבן פקועה דכוותיה כלומר והוליד ולד דהוא יש לו
תקנה דאין צריך שחיטה לא מצד האם ולא מצד האב: מאי אבר אבר מוליד. כלומר מי אמרינן אותו אבר שישא און מוליד
אלא אבר דכוותיה אם ימין ימין אם שמאל שמאל חתוך ושדי ליה מן הולד שהוליד או דילמא מיבלבל זרעיה ואסור כוליה
דאותו אבר בשחיטה בכל הגוף: בהמה בעלמא לאו מכה בשר דם קאתי. כלומר מה בהמות שבעולם אינם באות אלא
מכה איסורא שיש אלא של ולד חלב ודם ובכ מה חלב ודם ואצפ"ס שרי הולד הכא נמי אצפ"ס ודמנן יוצא קאתי שרי הולד
או דילמא תרי איסורי אמרינן כלומר מכה חלב דם שרינן אצל חלב ודם יוצא לא שרינן: ולמאן אי לר' מאיר איסור חלב
ודם כי כלומר דאזני חשב מן פקועה כילוד (ת"ל) מצא בה בן ט' חי טעון שחיטה ולדבריו איסור חלב ודם איכא כשאין
בהמות איסור יוצא ליכא דאצפ"ס דהוציא ידו לא הימין ודלא חשב יוצא מחייתו: אי לר' יהודה איסור יוצא איכא כלומר

רבינו גרשום

לר' יהודה דאמר עובר ירך
אמו ושחיטת אמו מטהרתו
מחיטת עובר אמו הוא
לדבריו איסור יוצא איכא
איסור חלב ליכא החלבו
אין חשבוב חלב דאינו חשבוב
בהמה (על הכל) נבלין:
והכי קא מיבעיא ליה מהו
לגמעי את חלבו כלומר מה
דבעא מהו לחוש לזרעו לא
בעי לענין חלב שירצא ממנו
אלא כי קא מבעיא ליה מהו
לגמעי חלבו חלב חשוב
לזרעו חלב דעלמא לאו מכה
אבר מן החי דמי ושרי האי
נמי לא שניא או דילמא התם
אית ליה תקנתא לאיסורא
בשחיטה דאבר מן החי לכי
שחיט ליה הוי מותר: הכא
לית ליה תקנתא לאיסורא
בשחיטה דאיסור יוצא לית
ליה תקנתא בשחיטה: חותך
מן העובר שבמעייה מותר
באכילה. כלומר העובר מותר
והוה שנתך ממנו מנא לן
דכתיב כל בהמה מפרסת
פרסה כלומר בהמה לרבות
את הולד ומה שנתך ממנו
ולמה אנו דורשין בהמה
בהמה שאנו דורשין תחלה
וטוף וכל בהמה מעלת גרה
בהמה והוה שאמרו בהמה
בהמה: אלא מעתה ימירו
בו כלומר השתא דקריית ליה
בהמה האבר ועובר שנתך
ממנו ימירו בו דכתיב אם
המר ימירו בהמה בהמה
אלמה תנן אין ממירין ולא עוברין